

KHẢO SÁT ĐỐI VỚI CÁC NHÀ HOẠCH ĐỊNH CHÍNH SÁCH:
TÁC ĐỘNG CỦA BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU ĐỐI VỚI NÔNG NGHIỆP KHU VỰC ASEAN

SÁCH TRẮNG

Nội dung chính

Lời tựa 3

Thông tin chung và Phương pháp khảo sát..... 4

Các kết quả chính..... 4

Biến đổi khí hậu là vấn đề trọng tâm đối với nhiều hệ thống sản xuất lương thực tại ASEAN..... 5

Nông dân ASEAN đang ở tuyến đầu đối mặt với hậu quả của biến đổi khí hậu 7

Đào tạo về công nghệ ứng dụng trong nông nghiệp và tăng cường đổi mới là chìa khoá giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu 8

Lời tựa

Do Tiến sỹ Paul Teng, Giám đốc Điều hành, Học viện Quốc gia về Đào tạo Quốc tế (NIEI) và Cố vấn Cao Cấp về An ninh Lương thực, Đại học S. Rajaratnam School Về Nghiên cứu Quốc tế (RSIS)

Nhìn lại, dự án khảo sát đối với các nhà hoạch định chính sách ASEAN được thực hiện vào cuối năm 2021 - đầu năm 2022 được đánh giá rất cao và kết quả của dự án này đã được khẳng định thêm trong Báo cáo mới nhất của Ủy ban liên chính phủ về biến đổi khí hậu (IPCC) năm 2022. Thời gian gần đây, biến đổi khí hậu đã tác động đến sản xuất nông nghiệp và sinh kế của các hộ nông dân sản xuất nhỏ trong khu vực và tình trạng này sẽ tiếp diễn trong thời gian tới. Vì vậy, không có gì ngạc nhiên khi kết quả khảo sát đối với đại diện các nhà hoạch định chính sách hàng đầu của khu vực đã cho thấy mức độ nhận thức và quan ngại cao đối với thách thức đang hiện hữu này.

ASEAN cũng được biết đến là một trong những khu vực có tần suất xảy ra các hiện tượng thời tiết bất thường cao nhất - điều gây ra thiệt hại về tài sản và mùa màng và đe dọa tính mạng của con người. Bão, lũ lụt, hạn hán, mưa trái mùa là những thiên tai thường gặp và hầu như xảy ra hàng năm của ít nhất một trong mười quốc gia thành viên ASEAN (AMS). Nơi đây cũng chứng kiến việc nhiệt độ cao và thấp bất thường - tác động đến cả hệ sinh thái trên cạn và dưới nước. Đáng khích lệ đó là tất cả những điều này đã được các nhà hoạch định chính sách nhận thức rõ ràng; và như báo cáo này cho thấy, không chỉ dừng lại ở nhận thức chung, các nhà hoạch định chính sách cho rằng đã tới lúc cần có các hành động khẩn cấp để khắc phục hậu quả.

Trọng tâm của các quan ngại đó là sản xuất nông nghiệp và tiếp đến là an ninh lương thực. Tuy nhiên, việc sản xuất lương thực của khu vực Đông Nam Á đang phụ thuộc vào các nông dân canh tác quy mô nhỏ, nên sẽ rất thích hợp nếu đặt họ là trung tâm của các chương trình giáo dục và thích ứng với biến đổi khí hậu. Cần phải chuyển các mối quan ngại thành những chính sách chuyên biệt về canh tác thích ứng với biến đổi khí hậu. Những chính sách đó cần phải được hậu thuẫn từ việc tăng nguồn lực vào hoạt động nghiên cứu và phát triển (R&D); tập huấn cho nông dân và các đẩy mạnh chương trình khuyến nông nhằm thúc đẩy ứng dụng các công nghệ thông minh với khí hậu (như các giống cây trồng chống chịu ngập) hoặc các cải tiến kỹ thuật canh tác (như luân phiên cây trồng mới).

Một điểm đáng khích lệ khác đó là các nhà hoạch định chính sách tại ASEAN cho rằng biến đổi khí hậu đang làm trầm trọng thêm nhiều khó khăn lặp đi lặp lại mà nông dân sản xuất nhỏ phải đối mặt, chẳng hạn như thoái hóa đất và bùng phát sâu bệnh. Tuy nhiên, những biến cố xảy ra trên thế giới gần đây như cuộc khủng hoảng Ukraine, việc gián đoạn chuỗi cung ứng lương thực toàn cầu dẫn đến tình trạng thiếu hụt ở các nước nhập khẩu và việc giá cả hàng hoá tăng cao; tất cả đều làm tệ hơn những tác động mà biến đổi khí hậu đang gây ra đối với hệ thống lương thực. Mặc dù vậy việc nhận thức được các vấn đề đó và tiến hành những bước đi đầu tiên để giải quyết các vấn đề này là một cách tiếp cận rất tích cực.

Nhiều AMS đã tham gia thảo luận các vấn đề khác nhau của Hội nghị Thượng đỉnh về Khí hậu COP26 năm 2021 - tại đây đã khuyến nghị nhiều hành động để thích ứng nhưng chưa đưa ra thỏa thuận chung về các vấn đề ưu tiên. Báo cáo khảo sát lần này cho thấy có cơ hội để các nhà hoạch định chính sách triển khai một cách tiếp cận chung cho toàn khu vực ASEAN đối với biến đổi khí hậu. Cách tiếp cận này có thể liên quan tới việc tham vấn đa ngành tân dụng các cơ chế khác nhau được quản lý thông qua Ban Thư ký ASEAN - và thu hút sự tham gia của khu vực tư nhân vào hoạt động này đặc biệt là các công ty, doanh nghiệp liên quan đến nông nghiệp.

Biến đổi khí hậu đã là một thực tế. Khi được hỗ trợ bởi các chính sách cấp cao, việc các bên liên quan trong khu vực có thể cùng làm việc để đưa ra giải pháp chung là hoàn toàn khả thi.

Thông tin chung và Phương pháp khảo sát

CropLife Châu Á đã phối hợp với PSB Insights, một trong các công ty nghiên cứu thị trường hàng đầu thế giới, để tiến hành nghiên cứu khảo sát đối với các nhà hoạch định chính sách trong khu vực ASEAN. Nghiên cứu được thiết kế nhằm mục đích tìm hiểu rõ hơn về các tác động của biến đổi khí hậu đối với nông nghiệp, sản xuất lương thực và nông dân canh tác quy mô nhỏ trong khu vực cũng như giải pháp nào để giải quyết các thách thức này.

PSB Insights đã phỏng vấn 35 nhà hoạch định chính sách khác nhau từ các quốc gia ASEAN thông qua phương pháp khảo sát định lượng, được tiến hành qua phỏng vấn trực tuyến từ 6/10/2021 tới 20/10/2021 với giới thiệu từ Ban thư ký ASEAN. Cùng lúc đó, trong khoảng thời gian từ tháng 10/2021 tới tháng 1/2022, PSB đã tiến hành 04 cuộc khảo sát định tính với các nhà hoạch định chính sách quan trọng trong khu vực với cùng một chủ đề – các phỏng vấn này diễn ra trong khoảng 45 phút. Những nhà hoạch định chính sách đều không nhận được thù lao hay quà tặng khi tham gia khảo sát này.

Các kết quả chính

- Phần lớn các nhà hoạch định chính sách đều cho rằng biến đổi khí hậu là trở ngại lớn nhất mà các hệ thống thực phẩm tại các nước ASEAN đang gặp phải
- Các bên liên quan nhận ra nhiều vấn đề về môi trường khác nhau mà nông dân sản xuất quy mô nhỏ đang phải đối mặt bao gồm: chất lượng đất trồng, lây nhiễm và bùng phát dịch bệnh và năng suất cây trồng. Các nhà hoạch định chính sách ASEAN gần như đồng thuận rằng các thách thức đó đang trở nên trầm trọng hơn do biến đổi khí hậu.
- Khi đều đồng ý cho rằng biến đổi khí hậu sẽ tác động tiêu cực lên tất cả các đối tượng khác nhau trong xã hội, các nhà hoạch định chính sách nhận thấy nông dân sẽ là đối tượng bị ảnh hưởng nặng nề nhất.
- Cung cấp các chương trình đào tạo - tập huấn tốt hơn về ứng dụng công nghệ và đổi mới trong nông nghiệp được cho là chìa khóa để giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu đối với nông dân trong khu vực. Các nhà hoạch định chính sách cũng cho thấy rõ ràng rằng những chương trình này sẽ quan trọng hơn so với những thay đổi về chính sách quản lý hay các giải pháp về tài chính ví dụ như cải thiện mức độ tiếp cận tín dụng.
- Khảo sát cũng cho thấy có sự kỳ vọng về việc khối công và tư nhân sẽ hợp tác để cùng nhau giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu và bảo vệ hệ thống lương thực trong khu vực. Các nhà hoạch định chính sách mong đợi nhiều tập đoàn và chính phủ sẽ phối hợp để cải thiện các chương trình đào tạo, tăng cường đổi mới về công nghệ và khoa học ứng dụng trong nông nghiệp.

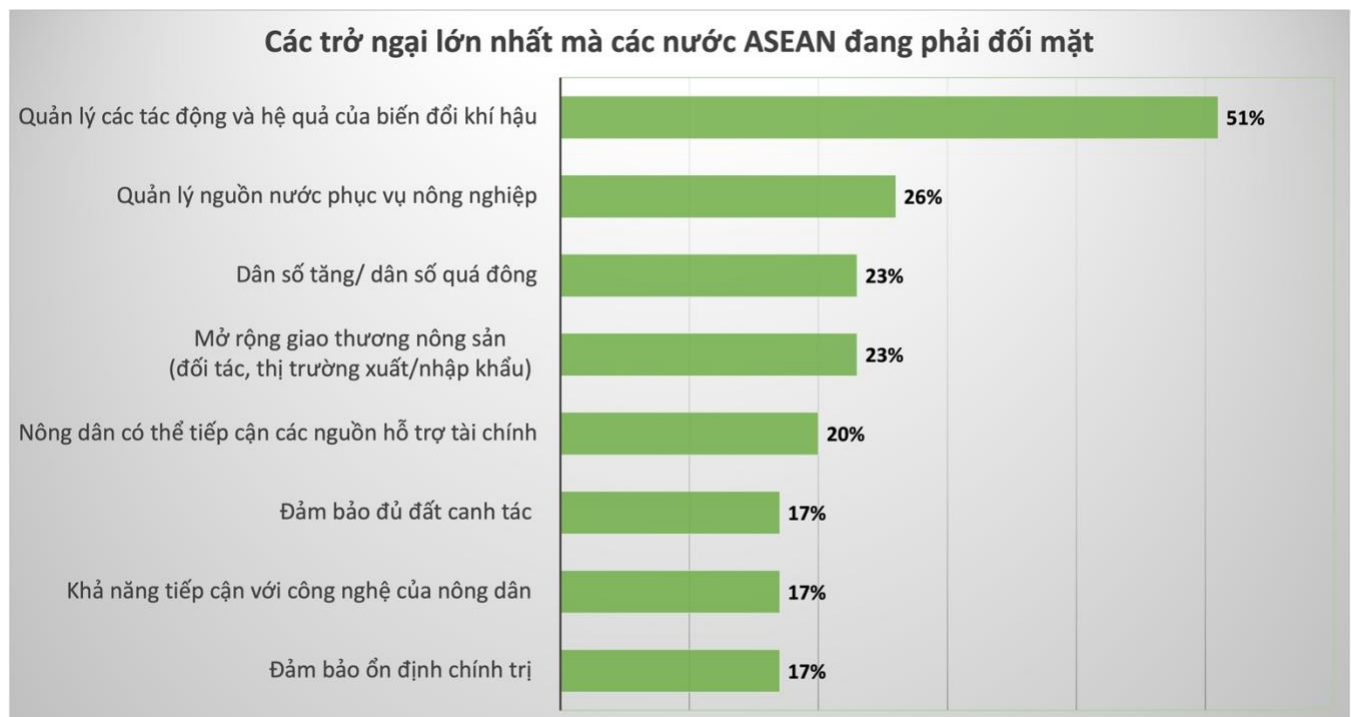
Biến đổi khí hậu là vấn đề trọng tâm đối với nhiều hệ thống sản xuất lương thực tại ASEAN

Các nhà hoạch định chính sách tại trong khu vực ASEAN kiên quyết tin rằng tác động của biến đổi khí hậu là trở ngại lớn nhất mà khu vực sẽ phải tính đến trong những năm tới. Khi được hỏi về trở ngại lớn nhất mà hệ thống sản xuất thực phẩm tại quốc gia của họ sẽ phải đối mặt trong 5 năm tới, một nửa trong số các nhà hoạch định chính sách (51%) cho rằng kiểm soát tác động và ảnh hưởng của biến đổi khí hậu là thách thức cấp bách nhất đối với đất nước họ, tỷ lệ này cao hơn đáng kể so với tất cả các thách thức khác

“Tất cả các hệ sinh thái nông nghiệp đều bị ảnh hưởng bởi biến đổi khí hậu như nhiệt độ tăng, lượng mưa không đều, hạn hán và nhiều vấn đề khác. Biến đổi khí hậu tác động lên tất cả chúng ta về cả ngắn hạn, trung hạn và dài hạn. Đó là lý do tại sao chúng ta cần hành động và đưa ra các chiến lược để giải quyết vấn đề này.”

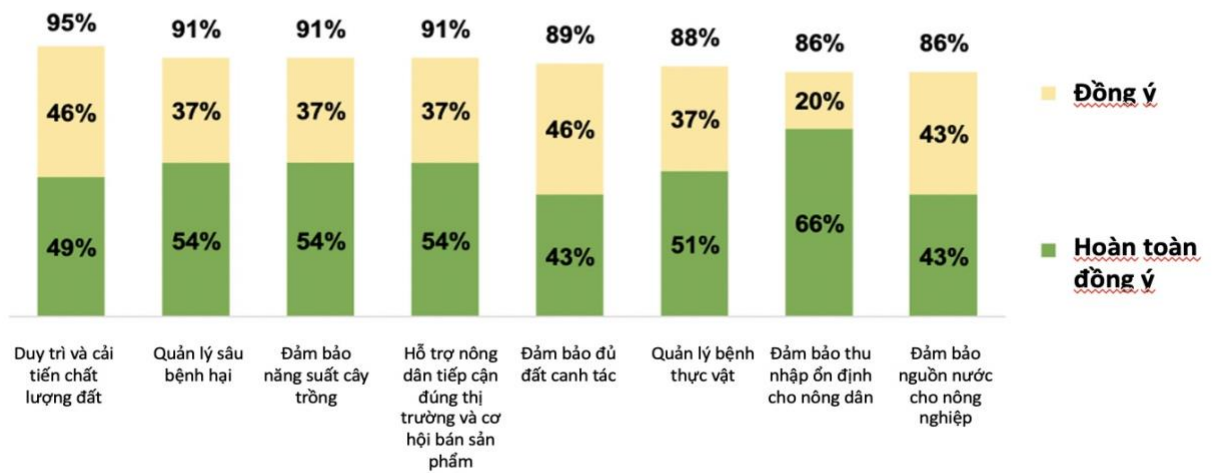
“Ngành nông nghiệp (của đất nước chúng ta) sẽ phải trải qua điều gì nếu nhiệt độ và lượng mưa được dự đoán sẽ thay đổi đến năm 2050 so với mức cơ bản? Vào năm 2050, họ cho rằng sản xuất thực phẩm sẽ suy giảm bao gồm cả ngô, lúa gạo và thịt. Sản xuất ngô sẽ bị suy giảm nhiều nhất và giá tiêu dùng sẽ tăng cao.”

Tiếp sau việc kiểm soát các tác động của biến đổi khí hậu, quản lý nguồn nước cho canh tác nông nghiệp (26%) được xem là trở ngại lớn thứ 2 trong những hệ thống sản xuất lương thực tại các nước ASEAN, theo sau gần đó là dân số gia tăng (23%) và môi trường thương mại nông nghiệp bùng nổ (23%). Khả năng nông dân có thể tiếp cận các nguồn tài chính (20%) và công nghệ (17%), cũng như sử dụng hiệu quả nguồn đất canh tác (17%) và đảm bảo ổn định chính trị (17%) được các nhà hoạch định chính sách cho là những trở ngại ít quan trọng hơn đối với các hệ thống sản xuất lương thực trong khu vực.

Những thách thức mà các nước ASEAN đang phải đối mặt rất đa dạng, trong đó thách thức lớn nhất sẽ bao gồm chất lượng đất trồng, quản lý dịch hại, năng suất cây trồng và cơ hội bán hàng. Gần như tất cả các nhà hoạch định chính sách (95%) đồng ý rằng duy trì và cải thiện chất lượng đất canh tác là một trở ngại đối với đất nước họ hiện nay, trong khi đó, 9/10 người được hỏi (91%) tin rằng quản lý dịch hại và đảm bảo năng suất cây trồng hiệu quả cũng như giúp nông dân tiếp cận đúng thị trường và nâng cao cơ hội bán hàng cũng là các vấn đề quan trọng. Duy trì hiệu quả nguồn đất có thể canh tác được (89%); kiểm soát dịch bệnh trên cây trồng (88%), đảm bảo nguồn nước đầy đủ (86%) và ổn định thu nhập nông hộ (86%) cũng được xem là các thách thức lớn trong khu vực

Những trở ngại lớn nhất mà hệ thống lương thực tại quốc gia ASEAN phải đối mặt trong 10 năm tới

Các nhà hoạch định chính sách có cảm giác mạnh mẽ rằng biến đổi khí hậu đã và đang tạo ra những tác động tiêu cực - những tác động này sẽ trở nên tồi tệ hơn theo thời gian. Gần như là có sự thống nhất giữa các nhà hoạch định chính sách ASEAN rằng biến đổi khí hậu đang làm trầm trọng thêm nhiều thách thức nông nghiệp mà các quốc gia của họ phải đối mặt hiện nay. Tác động bất lợi của biến đổi khí hậu được cho là đối với việc duy trì và cải thiện chất lượng đất (92% người được khảo sát đồng ý rằng nó đã trở nên tồi tệ hơn do biến đổi khí hậu), tiếp đến quản lý dịch bệnh trên cây trồng (88%) và đảm bảo đủ năng suất cây trồng (88%). Do đó, tất cả các nhà hoạch định chính sách ASEAN đều bày tỏ lo ngại về khả năng nước họ có thể đảm bảo đủ sản lượng cây trồng trong 10 năm tới, trong đó hơn 2/3 (69%) người được hỏi bày tỏ họ ‘rất lo ngại’.

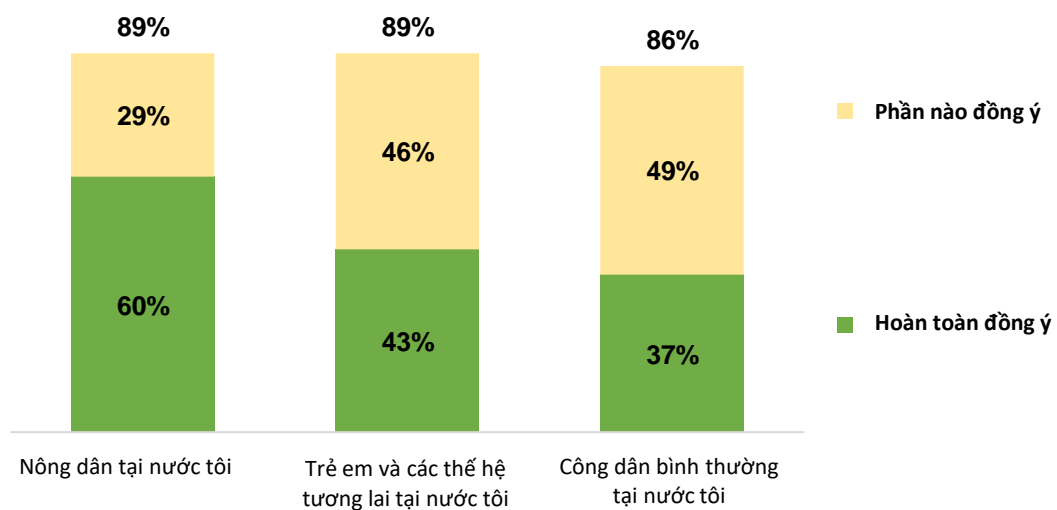
“Chúng ta đang chứng kiến các hiện tượng thời tiết cực kỳ khắc nghiệt như hạn hán và bão lụt, tác động tiêu cực tới việc sản xuất lương thực trong khu vực. Có một mối tương quan giữa các hiện tượng thời tiết cực đoan do biến đổi khí hậu và thiệt hại gây ra cho cây trồng, từ đó cho ra năng suất thấp”.

“Do biến đổi khí hậu, chúng ta đã thấy nhiều đợt hạn hán kéo dài hơn. Những điều đó đang gây áp lực lớn lên nông nghiệp và toàn bộ hoạt động canh tác, chăn nuôi và đánh bắt của chúng ta.”

Nông dân ASEAN đang ở tuyến đầu đối mặt với hậu quả của biến đổi khí hậu

Các nhà hoạch định chính sách dự đoán rằng người dân trong cả khu vực sẽ bị ảnh hưởng tiêu cực từ các tác động của biến đổi khí hậu. Có gần 9/10 người đồng ý rằng nông dân, trẻ em và các thế hệ tương lai, và những công dân bình thường tại các nước sẽ bị đe dọa hoặc bị tác động tiêu cực. Tuy nhiên, các nhà hoạch định chính sách tin rằng nông dân sẽ bị ảnh hưởng nhiều nhất bởi các hậu quả về môi trường khi có 60% những người được hỏi đều lựa chọn phương án “hoàn toàn đồng ý” đối với việc nông dân sẽ bị tác động tiêu cực bởi biến đổi khí hậu trong khảo sát. Khi các nhà hoạch định chính sách nhận thức sâu sắc về tác động tàn phá của các hiện tượng thời tiết bất lợi và ảnh hưởng khác của biến đổi khí hậu đối với các nông hộ nhỏ, nông dân đang được hiểu là đối tượng ở tuyến đầu trước các tác động của biến đổi khí hậu.

Ai sẽ bị ảnh hưởng tiêu cực từ các tác động của biến đổi khí hậu lên sản xuất và an ninh lương thực?

Theo các nhà hoạch định chính sách ASEAN, có rất nhiều rào cản đối với sự tiến bộ của nông dân sản xuất nhỏ. Họ gần như nhất trí (95%) rằng việc nông dân chậm áp dụng khoa học và công nghệ nông nghiệp là rào cản lớn nhất. Những rào cản khác cũng được sự đồng thuận cao lần lượt là là tác động của biến đổi khí hậu và điều kiện thời tiết khắc nghiệt hoặc bất lợi (94%), xu hướng tập trung vào lợi nhuận trước mắt hơn là lợi ích lâu dài (92%) và việc áp dụng chậm các phương thức sản xuất bền vững (89%). Ở phía bên kia của thang đo, một số rào cản đối với sự tiến bộ của nông dân sản xuất nhỏ mà các nhà hoạch định chính sách chưa có sự thống nhất chặt chẽ đó là các tiêu chuẩn quản lý nông nghiệp chưa rõ ràng (86% đồng ý, 17% hoàn toàn đồng ý) và thiếu các quy định pháp lý (71% đồng ý, 14% hoàn toàn đồng ý).

“Đều là nông dân - họ luôn phải đối mặt với các sự kiện và vấn đề liên quan đến thời tiết. Họ cũng là những người mà chúng tôi đang cố gắng tác động và thay đổi hành vi để thích ứng với các phương thức thực hành canh tác và hệ thống sản xuất mới. Những điều này cuối cùng sẽ ảnh hưởng đến sinh kế của họ. Những đợt khô hạn kéo dài và hạn hán khiến đất trồng khô cằn và sản lượng canh tác giảm”

“Chúng tôi đã triển khai nhiều sáng kiến khác nhau để hỗ trợ nông dân phục hồi sau lũ lụt, hạn hán, dịch bệnh và các tác động khác của biến đổi khí hậu.”

Đào tạo về công nghệ ứng dụng trong nông nghiệp và tăng cường đổi mới là chìa khoá giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu

Các nhà hoạch định chính sách ASEAN hình dung vai trò trung tâm của khoa học thực vật và công nghệ nông nghiệp trong việc giải quyết các tác động của biến đổi khí hậu. Hơn 4/5 (86%) các nhà hoạch định chính sách nói rằng đào tạo cho nông dân về việc ứng dụng khoa học và công nghệ cũng như đổi mới trong các lĩnh vực khoa học và công nghệ trong nông nghiệp sẽ là 'rất quan trọng' trong việc giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu đối trong khu vực. Các nhà hoạch định chính sách đánh giá các vấn đề về khuôn khổ quy định và cải thiện khả năng tiếp cận tín dụng của nông dân là "rất quan trọng" ít hơn với tỷ lệ lần lượt là 71% và 60%.

Mức độ quan trọng khác nhau của những nỗ lực giảm thiểu biến đổi khí hậu này được phản ánh trong kỳ vọng của các nhà hoạch định chính sách và những gì họ trông đợi từ chính phủ các nước trong khu vực. Các nhà hoạch định chính sách ASEAN cho rằng những điều hữu ích nhất mà các chính phủ có thể làm để hỗ trợ ngành nông nghiệp trong việc giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu là cải thiện khả năng tiếp cận với khoa học và công nghệ, đồng thời cung cấp các hoạt động đào tạo rộng rãi cho nông dân về quản lý và phát triển cây trồng.

“Nếu chúng ta không xây dựng khả năng phục hồi của mình bằng cách thực thi các chương trình thích ứng và giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu, thì về lâu dài, chúng ta sẽ gặp nhiều vấn đề.”

“Những công nghệ về nông nghiệp luôn có vai trò trong việc giảm thiểu và thích ứng với biến đổi khí hậu, nhưng câu hỏi đặt ra đó là làm thế nào để chúng ta có thể khiến các công nghệ này được ứng dụng bền vững và thân thiện hơn với môi trường đồng thời cân bằng các điều kiện thời tiết khác nhau của mỗi quốc gia và điều chỉnh công nghệ cho từng hoàn cảnh.”

“Chúng ta cần đổi mới và phát triển các công nghệ mới... nhằm thúc đẩy thích ứng và giảm thiểu tác động từ biến đổi khí hậu cũng như tạo ra nhiều hệ sinh thái và cơ sở hạ tầng nông nghiệp tốt hơn.”

Các nhà hoạch định chính sách ASEAN rất kỳ vọng vào việc tăng cường hợp tác giữa khu vực công và tư nhân để hỗ trợ nông dân giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu. Khu vực tư nhân có vai trò quan trọng trong việc giới thiệu và đầu tư công nghệ, mang lại lợi ích cho các hộ nông dân sản xuất nhỏ trong khu vực. Đổi mới và giáo dục là những lĩnh vực mà các học giả, khu vực tư nhân và chính phủ cùng cần chia sẻ trách nhiệm triển khai.

“Chúng tôi cần khoa học và học thuật, nhưng chúng tôi cũng cần nguồn đầu tư từ khu vực tư nhân và nhà nước. Điều quan trọng là phải hiểu cộng đồng đặc biệt là nông dân sản xuất nhỏ cần gì. Các nhà hoạch định chính sách, khu vực nhà nước và tư nhân, các mô hình kinh doanh nông nghiệp thân thiện với khí hậu đều cần phải làm việc cùng nhau. Đầu tư tư nhân thường có nguồn lực và có thể hỗ trợ nghiên cứu và phát triển.”

“Chúng tôi cần các chương trình hợp tác - đối tác giữa khu vực công và tư nhân trong việc nghiên cứu và phát triển nhằm cung cấp dịch vụ cho người dùng, nông dân, chủ hộ nhỏ, phụ nữ, thanh niên; Những dự án hợp tác đầu tư và xây dựng cơ sở hạ tầng có khả năng chống chịu và canh tác nông nghiệp thích ứng với các rủi ro khí hậu là rất quan trọng.”

“Nếu chúng ta muốn giải quyết thách thức về biến đổi khí hậu - sẽ cần những khoản đầu tư mà chỉ các chính phủ mới có thể cam kết, nhưng chúng ta cũng cần sự tham gia của khối tư nhân. Chúng ta cần hợp tác và tiếp cận với nguồn lực từ các đơn vị tư nhân. Họ có thể tham gia với vai trò là các nhà đầu tư cho những công nghệ mà chúng ta cần phát triển.”